

Der sker skade på Habitatområder, Fuglebeskyttelsesområder og Bilag-IV arter

Projektet er i strid med:

Direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af natur samt vilde dyr og planter (Habitatdirektivet). Især henledes opmærksomheden på overtrædelser i forhold til:

- artikel 6 om bevaringsområder (habitatområder, Natura 2000-områder) og
- artikel 12 om strenge beskyttelsesordninger for bilagIV-arter.

Disse bestemmelser vil blive overtrådt, dersom forsøgsvindmølle-projektet i Kappel realiseres.

Habitatdirektivet er implementeret i Miljøbeskyttelsesloven (LBK NR 879 af 26/06/2010)

Med godkendelsen af VVM-redegørelsen og Kommuneplanen, mener vi, at Habitat-direktivets beskyttelse af flere af bilag IV-arterne i området overtrædes. Det gælder for:

- Marsvin, der netop ved Kappel har habitatområde – Natura-2000 område umiddelbart ved kysten (H 260)
- Sædgæs (*Anser fabilis*) herunder Tundragæs (*Anser albifrons rossicus*)
- Flere paddearter: Grønbroget tudse (*Bufo viridis*), løvfrø (*Hyla Arborera*) og strandtudse (*Bufo Calamita*)

Klagen begrundes af nedenstående forhold:

PADDER OG TUDSER

Omkring Bilag IV-arter hedder det i VVM-redegørelsen ("Kappel II VVM 2009" s. 89 – s. 91):

Digegravene i mølleområdet udgør potentielle og formentlig også aktuelle levesteder for løvfrø, strandtudse og grønbroget tudse. Digegravene skønnes dog ikke at blive påvirket af projektet i forbindelse med hverken etablerings- eller driftsfasen i et omfang, der kan medføre beskadigelse eller ødelæggelse af disse grave som mulige levesteder for disse paddearter. Af andre Bilag IV dyrearter er det muligt, at stor vandsalamander findes i områdets digegrave. Som beskrevet for springpadderne vil digegravene ikke vil blive påvirket i et sådant omfang, at det vil forringe deres værdi som levesteder for en eventuel bestand af stor vandsalamander.

Som tidligere gør vi opmærksom på, at **Digegravene**, beliggende langs den sydlollandske kyst inden for testområdet for møllerne - **dammene i Vestlollands botaniske have "Peter Hansens Botaniske have"** Vesternæsvej 56, 4900 Nakskov og ikke mindst **Høkke Sø**, der ligger tæt på mølleområdet - er **hjemsted for tusindvis af frøer og tudser**.

Der foreligger **ingen** undersøgelser, der støtter ovenstående VVM-redegørelses postulat, og det må kræves, at en sådan undersøgelse foretages, inden et så stort projekt iværksættes bl.a. fordi vindmøller på 150 – 200 meters højde kræver kolossale fundamenter, og derfor vil få stor indflydelse på frøernes habitat.

Undersøgelsen bør omfatte møllernes indvirkning på frøerne, tudsernes og paddernes levevilkår (ikke mindst projektets indflydelse på dyrenes hørelse) i området. Forholdene bør undersøges både i anlægs-, forsøgs- og produktionsperioden.

Strandtudsen (*Bufo Calamita*) er beskyttet ifølge habitatdirektivet. Den må ikke fanges, slås ihjel eller forstyrres, og dens levesteder må ikke beskadiges eller ødelægges. Strandtudse er omfattet af:

- Habitatdirektivets bilag IV
- Bern-konventionens liste II
- Fredet
- Natura 2000

Grønbroget tudse (Bufo Viridis) er beskyttet ifølge EF-habitatdirektivet. Den må ikke fanges, slås ihjel eller forstyrres, og dens levesteder må ikke beskadiges eller ødelægges. Grønbroget tudse er omfattet af:

- Habitatdirektivets bilag IV
- Fredet
- Natura 2000

Løvfrø (Hyla Arborera) Løvfrøen er beskyttet ifølge habitatdirektivet. Den må ikke fanges, slås ihjel eller forstyrres med vilje, og dens levesteder må ikke beskadiges eller ødelægges. Løvfrø er omfattet af:

- Habitatdirektivets bilag IV
- Bern-konventionens liste II
- Fredet
- Natura 2000

De store udgravninger til fundamenterne og vandfyldte hjulspor vil nemt kunne tiltrække især **Grønbroget tudse**, som er kendt for at opsøge helt nye midlertidige vandhuller. Dette har man ikke taget højde for.

I nærheden af mølleområdet ligger **regionalt naturområde** "Høkke Sø" - udpeget netop pga. de tre nævnte arter. De har ikke mulighed for at flytte sig, da der ikke er alternative områder i nærheden.

Bestanden af **Løvfrø** er SV-lollands, største, vigtigste og næsten eneste.

Strandtudserne er hårdt trængte. I det tidligere Storstrøms Amt var der kun 6 bestande. På Lolland stort set **kun** Albuen og Høkke Sø samt muligvis et sted mere.

Den genevirkning, som støjen fra en eventuel nedramning af betonpæle til vindmøllernes enorme fundamenter vil påføre tudser, frøer og padder, er end ikke nævnt.

HABITATOMRÅDE FOR MARSVIN (H260)

Fundamenter/manglende undersøgelser

Under alle omstændigheder vil der blive tale om endog **meget store** fundamenter, når møllerne skal have den projekterede højde og kapacitet. I svaret fra Miljøcenter Roskilde anføres det, at man ikke ved, om det vil blive nødvendigt at nedramme pæle.

Man burde kræve, at der var blevet foretaget **grundige jordbundsundersøgelser**, der belyste, hvorvidt dette var nødvendigt, før en tilladelse som den her foreliggende, bliver givet.

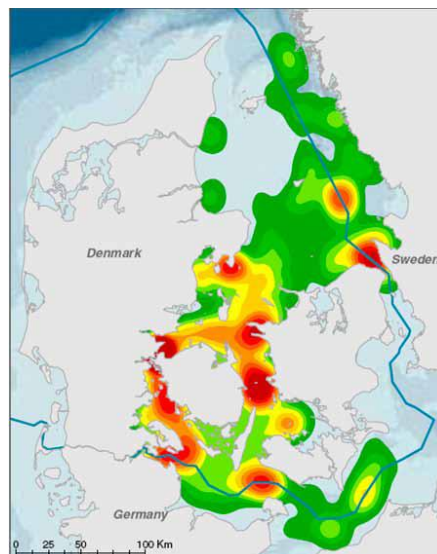
Angående møllefundamenternes størrelse skal vi henvise til ZDF's TV-udsendelse "Vindkraft ohne Grenzen" – Her vises møllefundamenter af en størrelse, der nogenlunde matcher de kommende Kappelmøller. Illustrationen i VVM-redegørelsen side 93 er på ingen måde signifikant for de projekterede Kappelmøller.

Havområdet mellem Vestlolland og Femern er et af kerneområderne for marsvin i de indre danske farvande.

Femer Bælt er en vigtig korridor for marsvinene til Østersøen.

Forslag til nye habitatområder ved Syd-sjælland og Lolland-Falster. Eksisterende habitatområder er vist med rødt. Forslag til nye er vist med blå (fra www.blst.dk). Området ud for Kappel er nu en realitet;

Kerneområder for marsvin i Danmark. Bemærk kerneområdet syd for Lolland-Falster. Rød farve angiver høj bestandstæthed, grøn farve lav bestandstæthed.

Området ud for Kappel fik den 22. oktober 2008 status som habitatområde (Natura 2000-område) for Marsvin (*Phocoena phocoena*), en bilag IV art.

Om dette habitatområde (H260) skriver By- og Landskabsstyrelsen på deres hjemmeside¹:

Femørbælt syd for Nakskov Fjord:

11.5 km² og et kerneområde for marsvin. Det viser undersøgelser fra 2008 med tællinger af mærkede dyr via satellit og lydregistrering.

En vigtig korridor for hvalerne til den østlige del af Østersøen.

Arealet svarer omtrent til størrelsen af fjorden.

I VVM-redegørelsen hedder det på side 90/91

"Anlægsfasen

Forstyrrelserne i anlægsfasen er først og fremmest knyttet til nedramningen af pæle og/eller monopæle fundamenter og i et vist omfang også til den øgede trafik. Det er beregnet, at støjen ved nedramning kan være så kraftig, at den formodes at kunne **forårsage fysisk skade på marsvinenes indre øre.**"

Videre står der:

"... ved Kappel, anbefales det, at man anvender den såkaldte "soft start" procedure.

Ved gradvist at påbegynde nedramningen med et støjniveau, der ligger under de 130 dB, der potentielt kan forårsage varige høreskader men over de 90 dB, der får de fleste marine arter til at forlade området, sikrer man sig, at hovedparten af de marine arter, herunder marsvin, forlader området, inden der opstår en risiko for, at dyrene pådrager sig varige høreskader."

Lolland Kommune skriver i deres sammenfattende redegørelse således:

I forhold til den marine bilag IV art marsvin, er der et nyudpeget marsvinehabitatområde i havet ud for planlægningsområdet. I det omfang der er særlige støjforhold ved anlægsarbejderne, f.eks. ramning af spunsjern e.l. omkring et fundament, kan man teoretisk set ikke afvise, at det ville kunne påvirke marsvin ude i havet. **Det er derfor for en sikkerheds skyld angivet, at man i anlægsfasen i givet fald minimerer risikoen**

for påvirke dyrene ved indledningsvis at jage dem væk med en støj, der vil skræmme, men ikke skade dem. I driftsfasen vil der ikke være støj, der påvirker dyrene. Erfaringen viser, at marsvinene vender tilbage, når en evt. støj forsvinder.

Lolland Kommune anfører endvidere i miljørapporten side 41 og 42:

En nyere undersøgelse omhandlede effekten af støj fra nedramning af monopæle i forbindelse med etablering af en marin vindmøllepark 7 kilometer fra kysten i det sydøstlige England. Blandt de marine havpattedyr, undersøgelsen fokuserede på, var netop marsvin. Direkte dødelige støjdoser kunne registreres inden for en maksimum radius af 3 meter, og doser, der kunne forårsage varige fysiske skader på de undersøgte dyregrupper, kunne registreres op til 40 meter fra støjilden, dvs. det område, hvor nedramningen fandt sted. **For marsvin blev det vurderet, at nedramningen af monopæle kunne forårsage varige høreskader i en afstand på op til 1 kilometer fra nedramningsstedet.**

Det er givet at problemet er mindre, når det gælder støj, der bevæger sig fra landmiljøet til havet, men **helt udelukke, at der kan være en effekt for Habitatområdets marsvin kan man ikke. De yderste vindmøller vil blive placeret ca. 120 m fra kysten.**

.....
Ved Horns Rev vendte marsvinene hurtigt tilbage, efter at anlægsaktiviteterne var ophørt; men **ved Nysted (vindmølleparken Rødsand I) var marsvinene endnu ikke vendt tilbage i fuldt omfang to år efter.** Ved de seneste undersøgelser er der dog ikke fundet nogen forskelle i tætheden af marsvin i og uden for mølleområdet ved Nysted

Lovstridige forhold:

EU's habitatdirektiv (der bl.a. behandler hensynet til Natura 2000-områder og habitatområder) er implementeret i den danske lovgivning. Nedenstående henvisninger til Jagtloven og Naturbeskyttelsesloven er forpligtigende retningslinjer, som den danske stat skal efterleve for bl.a. at beskytte bilag IV-arterne og habitatområderne (Natura 2000-områderne).

Tilladelsen til etablering af DONG Energys vindmølleprojekt i Kappel er direkte i strid med Habitatdirektivet.

Bekendtgørelse om lov om jagt- og vildtforvaltning (Jagtloven) – LBK nr. 930 af 24/09/2009:

»§ 7. De pattedyr, der er nævnt i bilag 1, må ikke forsætligt forstyrres med skadelig virkning for arten eller bestanden. Forbuddet gælder i forhold til alle livsstadier af de omfattede dyrearter.

Bemærkninger til

Forslag til lov om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om jagt og vildtforvaltning og forskellige andre love. (Beskyttelse af visse dyrearter m.v.) – LF 153 2008/1ⁱⁱ:

Til nr. 4 (§ 7)

Bestemmelsen i stk. 1 gennemfører habitatdirektivets artikel 12, stk.1, litra b. Forbuddet gælder forsætlig forstyrrelse af de dyrearter, der er omfattet af bilag 1 til loven. Forbuddet omfatter forstyrrelser i forhold til alle livsstadier af de omfattede dyrearter.

Bestemmelsen i stk. 2 lovfæster princippet i fuglebeskyttelsesdirektivets artikel 5, litra d om, at fugle skal beskyttes mod forsætlig forstyrrelse. Der henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 2.

Med hensyn til definition af forstyrrelse henvises ligeledes til bemærkningerne til forslagets § 1, nr. 2.

Efter forslaget omfatter forbuddet alene forstyrrelser med skadelig virkning for arten eller bestanden. Direktivet anvender en anden formulering, men forslaget er i overensstemmelse med Europa-Kommissionens vejledning om habitatdirektivets artikel 12, hvorefter forbuddet omfatter forsætlige forstyrrelser, der er skadelige for arten eller bestanden, for eksempel ved at have negativ effekt på overlevelseschancerne for en bestand eller dens evne til reproduktion eller dens reproduktionssucces. Hvis forstyrrelsen medfører en indskrænkning af artens eller bestandens udbredelsesområde, vil det som altovervejende hovedregel være en overtrædelse af forbuddet.

For eksempel kan aktiviteter, der forstyrrer marsvin i sådan en grad, at de fordrives fra vigtige fødesøgningsområder, være omfattet af forbuddet i § 7, stk. 1.

Der stilles endvidere forslag om forbud mod forsætligt at forstyrre de pattedyr på habitatdirektivets bilag IV, som er naturligt hjemmehørende i Danmark, og forbud mod at beskadige eller ødelægge arternes yngle- eller

rasteområder. Forslaget vil formelt gennemføre habitatdirektivets bestemmelser om en beskyttelsesordning for de omfattede arter.

Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale beskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter 1) – BEK nr. 408 af 01/05/2007:

Landsplan-, kommune-, lokal- og råstofplanlægning

§ 5. De internationale naturbeskyttelsesområder skal fremgå af landsplandirektiver og kommuneplanerne, der skal indeholde retningslinjer i overensstemmelse med denne bekendtgørelse.

Stk. 2. I områderne må der ikke;

- 1) Udlægges nye arealer til byzone eller til sommerhusområde.
- 2) Planlægges nye større vejanlæg eller sideanlæg i form af servicestationer, materialepladser og lign.
- 3) Planlægges nye eller væsentlige udvidelser af andre trafik anlæg og tekniske anlæg og lign., f.eks. lufthavne, flyvepladser, jernbaner, havne, opfyldninger på søterritoriet, luftledningsanlæg, vindmølleklynger og -parker, lossepladser og anlæg for deponering.

...

Tilladelser, dispensationer, godkendelser, planlægning m.v.

§ 7. Før der træffes afgørelse i medfør af de bestemmelser, der er nævnt i § 8, skal der foretages en vurdering af, om projektet i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt. De projekter, der omfattes af kravet om vurdering, er projekter som ikke direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning.

...

Fravigelser

§ 10. Myndigheden kan fravige § 6, stk. 2, og § 7, stk. 2, 2. pkt., når der foreligger bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder af social eller økonomisk art, fordi der ikke findes nogen alternativ løsning.

Stk. 2. I Natura 2000-områder, der indeholder prioriterede naturtyper og/eller dyre- eller plantearter, kan fravigelse som nævnt i stk. 1 dog kun ske, når der foreligger bydende nødvendige hensyn til menneskers sundhed og den offentlige sikkerhed eller væsentlige gavnlige virkninger på miljøet, eller, efter udtalelse fra Europa-Kommissionen, andre bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser.

...

Generel beskyttelse af visse arter

§ 11. Ved administration af de i §§ 8 - 9 nævnte bestemmelser kan der ikke gives tilladelse, dispensation, godkendelse mv., hvis det ansøgte kan

- 1) beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra a), eller

...

Vedtagelsen af Kommuneplantillæg 360-18 med tilhørende VVM-tilladelse samt Lokalplan 360-25 med tilhørende Miljørapport har tilladt etablering af et projekt, som kan **skade marsvinenes hørrelse**, og har samtidig tilladt et projekt, hvor man **forsætligt vil skræmme marsvinene bort fra habitatet (H 260)**.

Dette er en overtrædelse af såvel EU's Habitatdirektiv og af den danske lovgivning på området.

Hørrelsen er en af marsvinenes absolut vigtigste sanser. **Det er kritisabelt og ulogisk at udpege et habitatområde for marsvin – hvorefter man i næste øjeblik tillader, at dyrene skræmmes bort med støj.**

Der er ingen sikkerhed for, at dyrene vender tilbage.

Anlægsfasen for mølleprojektet, som kun er ganske sparsomt beskrevet i VVM-redegørelsen, forventes af have en **varighed på 4-5 år**.

KUMULEREDE KONSEKVENSER

De **kumulerede konsekvenser** for habitatområde (H260) i forbindelse med nedenstående store anlægsprojekter langs Sydlollands kyst:

- 1) Femern Bælt Forbindelsen (anlægsperiode 10 år?)
- 2) Rødsand II (90 stk. 2,3 MW møller igangsat medio 2010) og Rødsand I (72 stk. 2,3 MW møller igangsat 2003)
- 3) Kappel forsøgsmølleprojekt med en anlægsfase på 4 – 5 år, med periodevis voldsom støj, der skal skræmme marsvinene bort fra habitatet

er **ikke** vurderet.

Alternative løsninger til projektet er ikke seriøst undersøgt, og der kan derfor ikke dispenseres.

Kommuneplantillæg 360-18 med tilhørende VVM-tilladelse bør erklæres ugyldig, da de er i strid med EU's habitatdirektiv. Projektet bør derfor ikke gennemføres.

FUGLE

Uddrag fra VVM-redegørelsen ^[4]:

De mulige konflikter synes udelukkende at være knyttet til forekomsten af fouragerende sangsvaner og gæs på markerne i området Ydø - Jordbjerg - Bogø - St. Vejlø (Lokalitetsnr. 381003 i dofbasen.dk) umiddelbart syd for Fuglebeskyttelsesområdet. Fuglene forekommer kun i vinterhalvåret, hvor de fouragerer på marker med roerester, vintersæd og vinterraps. De udnytter derfor i nogen grad forskellige marker fra år til år. Den største interesse knytter sig til den årlige forekomst af 3.000 – 5.000 tundrasædgæs, idet området er Danmarks klart vigtigste lokalitet for denne nordvestsibiriske sædgæsrace.

De vigtigste fourageringsområder for sædgæssene er markerne omkring Jordbjerg, men hele området Ydø - Jordbjerg - Bogø - St. Vejlø udnyttes regelmæssigt af gæssene. Det er kendt, at gæssene lejlighedsvis også besøger markerne syd for Gottesgabe tæt ved projektområdet; men de formodes kun undtagelsesvis at forekomme i selve det område, hvor de to inderste møller tænkes placeret, og endnu sjældnere – om overhovedet – i området tættere på diget. Gæssene flyver til overnatning på Nakskov Fjord, hvorfor de daglige, lokale trækbevægelser ikke berører projektområdet. Trækbevægelser af gæs og svaner mellem overnatnings- og fourageringsområderne berøres ikke af projektet.

De projekterede vindmøller er ikke placeret på en større trækrute for rovfugle. Der kan lejlighedsvis ses betydelige antal (undtagelsesvis op til 1000 musvåger på én dag) nær projektområdet, men der synes at være tale om vinddrevne fugle, der under visse vejrforhold passerer området på kompenserende træk. Det primære træk mellem Lolland og Nordtyskland forløber ad en mere østlig rute

Det er mere reglen end undtagelsen, at der forekommer besøg af trækkende gæs i projektområdet. Der er **i tusindvis** af trækkende gæs.

Der er et stort fugletræk parallelt langs Sydvestlollands kyst på landsiden om efteråret af rovfugle, duer og småfugle, ligesom der også forekommer et betydeligt nattræk af småfugle om foråret, der går vinkelret på kysten. De trækkende fugle om efteråret flyver afhængigt af bl.a. vindforholdene **i forskellig højde** langs kysten på landsiden.

De 7 store møller skal rejses i to "rækker" - 5 møller langs kysten og 2 møller bag disse ind mod land. 5 af møllerne og den ene lysafmærkningsmast vil blive rejst inden for strandbeskyttelseslinien. Den barrierevirkning, som møllerne vil få i forhold til bl.a. de trækkende fugle er **ikke** undersøgt. Det er yderst betænkeligt, netop fordi man flere steder i miljørapporterne og VVM-redegørelsen påpeger, at **konklusionerne er truffet ud fra erfaringer med langt mindre møller**, ligesom de nævnte rapporter heller ikke forholder sig til, at møllerne kommer til at stå i 2 "rækker".

I VVM-redegørelsen og i miljørapporterne nævnes problemerne i forhold til Kappelprojektet, og det konkluderes, at gæssene ikke vil påvirkes af møllerne; men da Lolland Kommune har planlagt for **flere mølleplaceringer tæt på mølleområde 360-T13 "Kappelområdet" bl.a. 360-T11** (se ovenstående kort), er det efter klagers opfattelse nødvendigt, at det samlede antal mølleprojekters kumulerede konsekvenser for fuglene bliver undersøgt, inden der kan gives tilladelse til, at møllerne rejses. Gæssene fouragerer undertiden tæt på og inden for mølleområdet **360-T13** (Kappelområdet), hvorpå de flyver ud mod Nakskov Fjord for at overnatte. Netop disse bevægelser skønnes at blive problematiske for fuglene.

Behovet for en nødvendig, grundig undersøgelse af vindmøllernes effekter på rastende, trækkende og ynglende fugle skærpes af det forhold, at både miljørapporternes og VVM-redegørelses konklusioner:

- er truffet ud fra erfaringer fra langt mindre møller,
- at der ikke tages højde for barrierevirkningerne forårsaget af møllernes opstillingsmønster og
- at de kumulerede effekter af de mange møller, der ønskes rejst i området, ikke er behandlet.

ⁱ http://www.blst.dk/NATUREN/Natura2000plan/Natura2000omraader/Fakta_om/Nyudpegede_havhabitater.htm

ⁱⁱ http://www.ft.dk/samling/20081/lovforslag/L153/som_fremsat.htm#dok